

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)
SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **M. D., G. M. i N. U.**
oskarżonych o popełnienie przestępstw z art. 107 § 1 k.k.s., wobec których
umorzono postępowanie
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 10 stycznia 2019 r.,
kasacji, wniesionych przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego
na niekorzyść,
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 26 lipca 2017 r., sygn. akt V Kz [...],
zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w Ł.
z dnia 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

W dniu 9 kwietnia 2015 r. Naczelnik Urzędu Celnego [...] w Ł. wniósł
do Sądu Rejonowego w Ł. akt oskarżenia, którym oskarżył M. D., G. M. i N. U.
o popełnienie przestępstw z skarbowych art. 107 § 1 k.k.s., jednocześnie
wskazując, że sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

Sąd Rejonowy w Ł., postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K [...], na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., umorzył postępowanie karne przeciwko oskarżonym przyjmując, że czyny zarzucane oskarżonym nie zawierają znamion czynu zabronionego, gdyż nie mieli oni świadomości, iż ich zachowanie stanowi przestępstwo z art. 107 § 1 k.k.s., a tym samym nie można przypisać im działania w ramach „winy umyślnej”.

Zażalenie na to postanowienie, na niekorzyść oskarżonych, wniósł Naczelnika [...] Urzędu Celno-Skarbowego w Ł.. Podnosząc zarzuty rażącego naruszenie przepisów prawa procesowego oraz materialnego, a także zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 27 kwietnia 2017 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Ł., postanowieniem z dnia 26 lipca 2017 r., sygn. akt V Kz [...], przyjmując że w sprawie pojawiła się inna negatywna przesłanka procesowa, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że przyjął za podstawę umorzenia postępowania przesłankę z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.

Kasację od tego postanowienia wniósł Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny. Zaskarżając je w całości na niekorzyść oskarżonych M. D., G. M. i N. U., zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 9 k.k.s. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, iż z uwagi na przedłużenie przez prokuratora czasu trwania dochodzenia w sprawie, na podstawie art. 153 § 1 zd. trzecie k.k.s., w brzmieniu przed dniem 1 lipca 2015 r., co oznaczało objęcie tego postępowania prowadzonego przez finansowy organ postępowania przygotowawczego nadzorem, który trwa do jego zakończenia, jedynym uprawnionym organem do wniesienia w tej sprawie aktu oskarżenia w dniu 16 kwietnia 2015 r., w myśl obecnie obowiązujących przepisów art. 155 § 1 i 2 k.k.s., był prokurator, co skutkowało jedynie zmianą podstawy prawnej wadliwego postanowienia Sądu I instancji o umorzeniu postępowania karnego przeciwko oskarżonym, z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela, podczas gdy w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. Urząd Celny [...] w Ł. był uprawniony do sporządzenia aktu oskarżenia i

wniesienia go do właściwego sądu, a zmiana z dniem 1 lipca 2015 r. stanu prawnego obejmująca uregulowania dotyczące uprawnień prokuratora i finansowych organów postępowania przygotowawczego w zakresie wnoszenia aktu oskarżenia, która nastąpiła na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247), nie mogła mieć wpływu na skuteczność wniesionego wcześniej aktu oskarżenia”.

Powołując się na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego jest zasadna, gdyż zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. zostało wydane z rażącą obrazą przepisów prawa procesowego wskazanych w zarzucie.

Jak słusznie zauważył Prokurator Generalny we wniesionej kasacji, Urząd Celny [...] w Ł. wszczął postępowanie przygotowawcze w formie dochodzenia w dniu 12 marca 2012 r. Postępowanie to było następnie przedłużane postanowieniami prokuratora i do końca prowadzone w formie dochodzenia. Akt oskarżenia skierowany przez Naczelnika tego Urzędu do Sądu Rejonowego w Ł. w dniu 9 kwietnia 2015 r. zainicjował sądowe postępowanie uproszczone. Należy podkreślić, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego w Ł., takie postępowanie Urzędu Celnego [...] w Ł. było zgodnie z brzmieniem obowiązującego wówczas przepisu art. 155 § 1 k.k.s., mającego zastosowanie do oceny warunków formalnych aktu oskarżenia, który stanowił, że w ciągu 14 dni od daty zamknięcia dochodzenia finansowy organ postępowania przygotowawczego sporządza akt oskarżenia i wnosi do właściwego sądu oraz popiera go przed tym sądem albo wydaje postanowienie o umorzeniu, o zawieszeniu postępowania przygotowawczego albo o uzupełnieniu dochodzenia. Zatwierdzeniu przez prokuratora i wniesieniu przez niego do sądu podlegał natomiast jedynie akt oskarżenia sporządzony przez finansowy organ postępowania przygotowawczego w sprawie o przestępstwo skarbowe podlegające rozpoznaniu w postępowaniu zwyczajnym, co nie odnosi się do niniejszej sprawy (art. 155 § 2 k.k.s.).

Zmiana stanu prawnego obejmująca uregulowania dotyczące uprawnień prokuratora i finansowych organów postępowania przygotowawczego w zakresie wnoszenia aktu oskarżenia w sprawach o przestępstwa skarbowe, która nastąpiła z dniem 1 lipca 2015 r. w związku z wejściem życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247), nie mogła mieć więc wpływu na skuteczność wniesionego wcześniej aktu oskarżenia. Wnioski, które Sąd Okręgowy w Ł. wyprowadził z treści uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. I KZP 13/15 (OSNKW z 2016 r., z. 3, poz. 17), miałyby oparcie tylko w stanie prawnym ukształtowanym po dniu 1 lipca 2015 r., o ile dotyczyłyby czynności procesowych dokonanych po tej dacie. Stanowisko takie znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyrok z dnia 5 lipca 2017 r., III KK 83/17, LEX nr 2347772 oraz postanowienia: z dnia 10 stycznia 2018 r., V KK 180/17, LEX nr 2434483 i z dnia 17 stycznia 2018 r., V KK 144/17, LEX nr 2428822).

Reasumując, wskazać należy, że w związku z wniesieniem aktu oskarżenia w sprawie niniejszej przed dniem 1 lipca 2015 r. finansowy organ postępowania przygotowawczego - Urząd Celny [...] w Ł. - w ramach kompetencji określonych w art. 155 k.k.s., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., posiadał uprawnienia do samodzielnego wnoszenia i popierania aktu oskarżenia, nawet przy uwzględnieniu faktu, że prokurator nadzorował prowadzone przez ten organ dochodzenie o przestępstwo z art. 107 § 1 k.k.s.

Stwierdzone uchybienie jest rażące i wywarło istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, albowiem doprowadziło do bezzasadnego umorzenia postępowania wobec oskarżonych na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., co przesądza o konieczności uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Ł.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.